

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveša«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din. za izposojnino 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šte. rač. 11.153. Telefon 3112

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Presodimo delo

V razdobju dveh tednov sta zasedali dve važni organizacijski ustanovi. V Beogradu je bila zadnje dni decembra seja glavnega odbora JUU, a v začetku januarja je bil sklican zbor predsednikov sreskih društev sekcije za dravsko banovino v Ljubljani.

Obe zborovanji sta bili nujno potrebni, kajti iz poteka je razvidno, da se je nabralo toliko aktualnega gradiva, zadevajočega naše skupne interese, da se je moralo podaljšati zborovanje v Beogradu tudi na 29. decembra, dasi je bilo predvideno le za 27. in 28. Tudi zborovanje predsednikov je trajalo dopoldne in ves popoldan, kar nam potrjuje, da je bilo mnogo vprašanj, o katerih je bila potrebna razprava pred širšim organizacijskim forumom. — Uspehe obeh zborovanj lahko presodimo po sklepih.

Pomudimo se nekoliko pri seji glavnega odbora. Že iz nagovora predsednika tovariša Dimnika se jasno vidi, kako obširen je program našega združenja, ki ga bomo morali, z ozirom na današnje razmere, skušati čim prej izvesti. Program vsebuje mnoge že znane točke, ima pa tudi nove zahteve, ki jih postavlja naše združenje. Nobene, niti najmanjše točke ne bomo smeli opustiti, ako hočemo, da pride naša organizacija do onežne popolne vpliva, ki nam je potreben za povsem pravilno in pravično reševanje stanovskih, šolskih in prosvetnih vprašanj. — Sloga v združenju nam bo gotovo najvažnejša in tudi najmočnejša opora v borbi za popolno dosego smotra.

»Komunike glavnega odbora o delu JUU« nam je v kratkem orisal prizadevanje in tudi uspehe izvršnega odbora a začrtal nam je ob enem smer bodočega dela, ki naj vodi do popolnih uspehov. Toda uspehi so, kot pri vsaki organizaciji, tako tudi pri naši, odvisni od pravega pojmovanja organizacije s strani članstva in tudi od njihovega sodelovanja.

Da članstvo se ne pojmuje povsem pravilno svoje lastne organizacije, ki mu je nujno potrebna, nam kažejo nekateri odstanki iz »Stališča JUU v pogledu personalne prosvetne politike in intervencije«, ki ga je soglasno odobril glavni odbor. Točno je v tem stališču določen postopek pri intervencijah, nameščanjih in premeščanjih, disciplinski postopek kakršen bi moral biti ter vloza članstva JUU za intervencije. Če bi namreč članstvo povsem pravilno pojmovalo svojo stanovsko organizacijo in se ravnalo po njenih načelih, bi odpadle vse zahteve tega stališča, ki se nanašajo na članstvo. Toda s soglasnim sprejetjem vseh omenjenih točk je naredila organizacija, v pogledu popolne notranje konsolidacije, velik korak naprej. Nikakor pa ne sme ostati zgolj pri sprejetju teh načel, marveč mora jedro vsega tega prodrati v članstvo, in izvesti to, je naloga neke banovinske sekcije, marveč predvsem sreskih društev, ki imajo neposreden stik s svojim članstvom.

Intenzivno delo v našem združenju je povsem jasno razvidno iz celotnega kompleksa vprašanj, o katerih se je debatiralo in sklepalo. Naše združenje je pretrpelo težko krizo. V dobi, ki ni še tako daleč za nami, je bilo izgubljenega mnogo časa v zgolj brezplodnih debatah, ki so se tikale le nekaterih oseb. Danes pa moramo z zadovoljstvom ugotoviti, da je sedanja aktivnost le v korist celokupnega učiteljskega stanu.

Na seji predsednikov sreskih društev dravske banovine so imeli zastopniki teh naših organizacijskih edinic priliko ugotoviti stvarno in tudi uspešno delo v dobrobit članstva. Izčrpno tajniško poročilo in ostali referati so dali povod za stvarno debato. Ako povzamemo le jedro razprav in sklepov, tedaj moramo ugotoviti, da se je uvidela potreba izvedbe delovnega programa sreskih društev. Reorganizacija društvenih zborovanj je potrebna zato, da se pritegne čim širši krog članstva k aktivnemu sodelovanju v stanovski organizaciji. Zanimanje učiteljstva za lastna gospodarska podjetja naj se skuša dvigniti z organizacijo vsakotnega gospodarskega dne pri vseh sreskih društvih. Program za to je bil sestavljen na tem zborovanju. Vse to so vprašanja ki posegajo globoko v našo organizacijo in so njeni uspehi v bodočnosti v mnogem odvisni od pravičnega pojmovanja teh vprašanj. Toda za dosego popolnega in tudi samo delnega uspeha je potrebno sodelovanje vsega članstva.

Sklepi zbora predsednikov jasno kažejo, da je bila potrebna razprava o aktualnih in važnih vprašanjih in je nanesla debata tudi na vprašanje dekoncentracije, ki jo je napovedala vlada g. Bogoljuba Jeftića. Ravno to vprašanje bo nedvomno v večji ali manjši meri tangiralo tudi naše šolstvo. V teku debate se je izkazala potreba opozoriti našo centralo, naj budno pazi, da ne bi prišli v razpravo taki načrti, ki bi bili po našem mišljenju v škodo šolstva in učiteljskega stanu. Naša organizacija je zastopala vedno načelo, da je napredek naroda in države odvisen v prvi vrsti od napredka šolstva. In dosledno temu načelu, se bo borila do skrajnosti, da ne bi prišla šola in učiteljstvo v kakršnokoli odvisnost od samoupravnih korporacij. Načrti,

ki so to predvidevali so pokopani in dolžnost nas vseh je, da pazimo na to, da se ne bi v kakršnokoli obliki ponovno pojavili.

Poleg organizacijskih zadev nas tarejo gmotne skrbi. Finančni zakoni so nam odvzeli mnogo pravic, pridobljenih z uradniškim in šolskim zakonom. Zadnji, to je finančni zakon za l. 1934/35. je še prav posebno pogodil učiteljstvo. Poročenim učiteljicam in tudi vsem, ki živijo skupno s starši, kateri imajo le minimalne dohodke, je vzel delno ali vse draginske doklade. Naše plače so že padle pod eksistenčni minimum in to morajo merodajni krogi upoštevati pri bodočih razpravah o našem gmotnem položaju. Tudi v tem pogledu je potrebna aktivnost organizacije.

Obe zborovanji sta pokazali veliko delavnost našega združenja in to v centrali ka-

kor tudi pri banovinski sekciji. Izkazala pa se je tudi potreba aktivnega sodelovanja vsega članstva. — Napačno bi bilo, da bi se članstvo zadovoljilo z rezultati in eventualnim komentarjem, marveč je nujno potrebna zavest, da je mogoče doseči popolne uspehe le s složnim sodelovanjem vsega članstva. Program dela je obširen in načelo, da naj se le odborniki brigajo za vsa stanovska in šolska vprašanja je napačno in kvarno za naše združenje. Slog in program omogočata prav vsem, da pomagajo z intenzivnim sodelovanjem, ker le na ta način bomo odstranili vse ovire in dosegli take uspehe, ki bodo v splošno korist šoli in učiteljskemu stanu.

Presodimo torej delo, da se bomo potem našli pri sodelovanju in s tem ustvarjali trdne temelje sigurnim uspehom. — Z.

Seja predsednikov sreskih društev

Poročilo o delu sekcije — Plodonosna seja glavnega odbora JUU — Proti rušiteljem sloge

V sredo 9. januarja je bilo v Ljubljani zborovanje predsednikov sreskih društev in članov upravnega in nadzornega odbora JUU sekcije v Ljubljani.

Na zborovanju so bila zastopana prav vsa sreska društva po svojih predsednikih oziroma namestnikih. Tudi upravni odbor je bil polnoštevilno zbran, manjkal je le eden član nadzornega odbora, ki pa se je opravičil.

Predsednik Dimnik je otvoril zborovanje in v svojem nagovoru je predvsem opisal, kako bolno je odjeknila v učiteljskih vrstah smrt blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. V nadaljnjem svojem govoru se je dotaknil vprašanj, ki jih je poudaril že ob otvoritvi seje glavnega odbora in smo ta govor že priobčili v prejšnji številki »Učit. tovariša«.

Z zborovanju so bili poslani brzogovorni pozdravi maršalatu dvora, predsedniku vlade g. Bogoljubu Jeftiću in prosvetnemu ministru g. Stefanu Čirčcu.

Zborovanje sta posetila tudi banska šolska nadzornika tov. Drnovšek in Skulji, ki ju je tov. Dimnik še posebej pozdravil, nakar je prišlo na dnevni red tajniško poročilo.

V svojem obširnem in izčrpnem poročilu je podal tajnik tov. Metod Kumelj točen pregled vsega dosedanjega dela pri sekciji in se je dotaknil predvsem resolucije banovinske skupščine in spomence ter poročal o njiju uspehu. V nadaljnjem je omenjal volitve v upravni in nadzorni odbor sekcije, društvena zborovanja in delovni program, poklonitev učiteljstva dravske banovine na Oplenju, ustanovitev socialnega fonda, vprašanje ustanovitve novega učiteljskega lista, naštevava vse važnejše intervencije, ki jih je sekcija izvršila in uspehe, ki jih je združenje doseglo v pogledu prevredbe dnevničarjev in kontraktualnih učiteljev v državno službo. V nadaljnjem navaja popolno statistiko stanja brezposelnih učiteljskih abiturientov, katerih število se je z zadnjimi namestitvami znatno znižalo. Učiteljski stalež v dravski banovini se je z zadnjimi namestitvami dvignil od 3836 učnih moči na 4070. Nezasedenih je pa kljub temu še 80 mest.

Tajniško poročilo se dotika tudi vseh bolečih vprašanj, ki naj bi se odpravila z bodočim finančnim zakonom. Združenje je na odločujoča mesta že poslalo svoje predloge glede normiranja števila učencev v posameznih razredih, glede ureditve vprašanja draginskih doklad, zvanja šolskih upraviteljev in ureditve vprašanja sreskih šolskih nadzornikov. Vprašanje banskih šolskih nadzornikov je sicer rešeno tako kot je učiteljstvo želelo, vendar bo treba izposlovati še dostavek k šolskemu zakonu, ki bo dal pravico do imenovanja za banske šolske nadzornike tudi učiteljstvu narodnih šol. Potrebno je tudi omiljenje določil za dosego V. skupine in določitev zvanja učiteljicam ženskih ročnih del in veroučiteljem.

Izprememba uredb o draginskih dokladah poročenih ženskih oseb v državni službi je zadela v prvi vrsti le šibko situirane drž. uradnike. Sekcija je povsod in ob vsaki priliki poudarjala potrebo, da se zadevne uredbe in določbe ukinejo. Tudi za letošnji finančni zakon so bili stavljeni konkretni predlogi.

Poleg navedenih predlogov za finančni zakon je predložila sekcija izvršnemu odboru v posebnih predstavkah tudi sledeče zadeve: ukinitve predhodnega dovoljenja prosvetnega ministrstva za vlaganje tožb pri sodiščih, priznanje pravice do brezplačnega zdravljenja v II. razredu državnih bolnic, priznanje pravice do enkratne brezplačne vožnje po vsej državi, razveljavljenje obveznega naročila »Prosvetnega Glasnika« za vse šole, odpravo monopolskih zvezkov.

Iz tajniškega poročila je tudi razvidno, da je prešla sekcija v preteklem letu 97 zaščitnih primerov in sicer: 67 primerov radi že izvršene ali grozeče preemistitve, 5 radi dodelitve, 6 radi upokojitve, 3 radi odpu-

stitve in 7 drugih. Sekcija je uspela v 64 primerih, to je 73%.

Nadalje obravnava našo najvažnejšo gospodarsko ustanovo »Učiteljsko tiskarno« in ponovno apelira, da se pri društvi skuša vendarle vzbuditi potrebno zanimanje za to našo ustanovo. Z dvigom števila zadržanih članov bomo dvignili tudi moralno moč in ta je vsakemu gospodarskemu podjetju nujno potrebna.

Tudi vprašanje obrtnonadaljevalnih šol je za nas velike važnosti. — V letošnjem šolskem letu so ponekod nastale razmere, ki so grozile, da bo to šolstvo postopoma odvzeto učiteljstvu narodnih šol. Tako je bil v Ljubljani nameščen upokojen profesor, kot učitelj v prvem razredu obrtno nadaljevalnih šol in poučuje tedensko 14 ur. Ker so na teh šolah doslej z uspehom poučevali učitelji narodnih šol, je sekcija na to opozorila merodajne oblasti. — Sekcija je prosila tudi naj se tolažni poučevanje na nadaljevalnih šolah za izvenšolsko udejstvovanje in ne za postranski zaslužek.

Še mnoga druga vprašanja obsega tajniško poročilo. Omeniti je še, da pripravlja sekcija projekt pravilnika za polaganje praktičnih učiteljskih izpitov. Vsi odseki pri sekciji delajo in je bil podan tudi pregled njihovega dela.

Za debato o tajniškem poročilu je predlagal tajnik tov. Kumelj naj se obravnavajo kot posebne točke naslednje zadeve:

1. Obravnava ključa za volitve v upravni in nadzorni odbor sekcije in sprejem konkretnih predlogov.
2. Delovni program, razprava in sprejem definitivnega programa.
3. Socialni fond Viteškega kralja Aleksandra, predlogi za sestavo pravilnika.
4. Razprava o snujočem se opoziciional-

Bodimo oprezn!

Z zakonom o uradnikih (U. Z.) je urejeno službeno razmerje med uradništvom in državo. L. 1929. smo dobili specialni zakon glede narodnih šol, zato so se mnogi predpisi uradniškega zakona spremenili, oziroma dopolnili, dočim so ostale nekatere zelo važne določbe novega zakona nejasne in čakajo prepotrebne pravilnike, ki bi odstranili vsa nesoglasja.

Šolski zakon je bil res nujno potreben in je v marsičem izpolnil vrzeli, ki so dolga leta ovirale napredek šolstva. Mnogo je bilo vzkonjenega po željah naše stanovske organizacije, toda mnogo je še ostalo neupoštevanega ali zasnovanega tako, kakor to ne prija posameznim pokrajinam širne in tako raznolike države.

Ministrski predsednik g. Bogoljub Jevtić je napovedal dekoncentracijo državne uprave. Da bo pri tem kolikortoliko prizadeto tudi naše šolstvo, je popolnoma umljivo, zlasti še, ker nam je znano, da so se nedavno pojavili načrti, po katerih naj bi pripadalo vzdrževanje učiteljstva v breme občinam in da se imamo samo našemu blagopokojnemu vladarju Viteškemu kralju Aleksandru zahvaliti, da se ni ta namera uresničila in se ni niti podrobno obravnavala. Na zboru predsednikov dne 9. januarja t. l. je bilo tozadevno vprašanje pojasnjeno in potrjeno. Ugotovili smo dejstvo, da je naša organizacija budna in oprezna in da smo v notranjem gibanju večkrat točneje poučeni kakor oni, ki so jim izročeni v varstvo naši interesi in potrebe naroda.

Ne trdimo, da bi bil šolski zakon povsem izkristaliziran, saj vendar opažamo, da se sleherni zakon dopolnjuje s pravilniki, pojasnili in spremembami. Nikakor pa ni primerno, da je nanj pozabilo učiteljstvo samo, da o njem ne razpravlja in ne daje merodajnim faktorjem navodil glede njegove uporabljivosti, prednosti in pomanjkljivosti.

nem listu izven okvirja stanovske organizacije in sprejem stališča do tega lista.

O poročilu se je razvila živahna in stvarna debata in so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Obravnava ključa za volitve v upravni in nadzorni odbor se preloži na predsedniško zborovanje, ki bo pred banovinsko skupščino, katere dnevni red bo predvideval tudi volitve.

3. Delovni program sreskih društev JUU se sprejme in se priporoča vsem društvom, da se z izvajanjem tega programa čim bolj približajo njega popolni realizaciji.

3. Vsem društvom se priporoča, da prispevajo čim več v ta fond. Istočasno se predlaga izvršnemu odboru, naj bi postal ta fond obvezen in naj bi vanj vplačeval vsak član JUU letno po 10 dinarjev. Tudi naj se napravi ključ o uporabi fonda po banovinah.

4. Izjavljamo popolno zaupanje izvršnemu in glavnemu odboru. Ugotavljamo, da je snovanje izvenorganizacijskih stanovskih listov, čijih namen je rušiti doseženo slogo, škodljivo za organizacijo, zato apeliramo na članstvo JUU, da tako delovanje popolnoma odkloni.

O seji glavnega odbora je poročal tovariš Ciril Hočevar, ki je poudaril, da je bil potek seje miren in stvaren. Prečital je komunike o delu glavnega odbora JUU in tudi »Stališče JUU v pogledu personalne prosvetne politike in intervencije«, kar smo oboje že priobčili. Iz celotnega poročila se da posneti, da je sloga v našem združenju ustvarila najboljše osnovo za resno in stvarno delo.

Po kratki debati o poročilu s seje glavnega odbora je bil sprejet naslednji sklep:

Predsedniki sreskih učiteljskih društev dravske banovine, zborujoči z upravnim in nadzornim odborom sekcije, osvajajo v vsem komunike glavnega odbora JUU v Beogradu z dne 29. decembra 1934. in se izjavljajo pripravljene čuvati doseženo slogo v stanovski organizaciji in z vsemi silami podpirati delo glavnega odbora v prosopeh stanu, šole, naroda in države.

Nato je podal blagajnik tov. Rado Grum potrebna pojasnila k proračunu za poslovno leto 1934-35., ki je bil predhodno poslan sreskim društvom v razpravo.

V debati o tem vprašanju se je v podrobnosti pretresalo skoro vse postavke. Na razna vprašanja je dajal pojasnila blagajnik, nakar je bil predlog sekcije sprejet.

Zbor predsednikov je dal sekciji še posebno pooblastilo, naj skuša najti sredstva iz drugih postavk, da bo vsaj delno skrcila predvideno okrnitev »Popotnika«.

Zaradi pozne ure ni mogel prečitati tovariš Hren svojega referata o »Gospodarskem dnevu«.

Po kratki debati je bilo sklenjeno, da se referat razmnoži in pošlje društvom. Vsi odbori morajo najprej temeljito predelati referat in podati svoje mišljenje. Referat na društvenih zborovanjih prečitajo tovariši, ki dobro poznajo naše gospodarske ustanove.

Zborovanje je trajalo do 19. ure.

Pet let ga že imamo. Poznamo ga. Dekoncentracija je pred vrati. Prehod bo šel mimo nas. In vpili bomo. Ne bi li posegli v delo še preden se prične jedro kvazit?

Zakon in dekoncentracija imata ločeno pot preko parlamentarnih edinic, in tu bi bilo zainteresirani merodajne kroge, če že nimamo v njih svojih stanovskih zastopnikov ali onih, ki bi znali spraviti v sklad naše šolske, stanovske in narodne potrebe.

Vsekakor moramo biti oprezn, da šolstvo ne pade z dosedanje višine, kar bi se n. pr. prav gotovo zgodilo, če bi se kedaj skušal oživiti projekt glede vzdrževanja učiteljstva v takem smislu, kakor je to uvedeno v nekaterih državah. Ze učiteljske stanarine so balast, ki ogroža pravilni razvoj šolstva, saj ravno one marsikje zavirajo, da se prenapolnjeni razredi ne razbremene z vzporednicami, če bi pa padla še druga bremena na občine, bi utegnili dočakati, da bi se razredi reducirali in učiteljstvo prekomerno obremenilo, zaradi česar bi padali uspehi tako v šoli kakor tudi izven nje. Da imajo siromašni kraji in ljudje največ otrok, je znano. In kako naj bi ti vzdrževali razvito šolstvo s svojimi skromnimi dohodki, če jih sploh imajo? Ali naj jim propade zavod, ki omogoča deci, da doseže boljši kruh med svetom?

Jugoslavija bo enotna in močna, če v bistvu ostaneta enotna šola in armada. Plemenska in verska strpnost sta glavni predpogoji za ohranitev edinstva naroda in države. Vsakršno tozadevno eksperimentiranje bi podkreplovalo ono, kar bi rušilo drugo.

V koliko bi se dala posamezna nebitvena določila šolskega zakona preurediti v smislu dekoncentracije, bi bilo dobro tehtno preudariti in podati svoje pomisleke še preden pridejo preloži na mize njim, ki odločajo usodo naroda in bodočnosti. V interesu države je, da to ne gre brez ali mimo nas.

Josip Lapajne.